

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

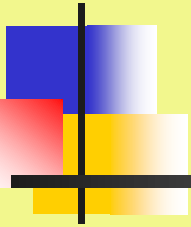

Практичне заняття **N4**

Лінгвоперсонологія наукового наставника

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Section 3

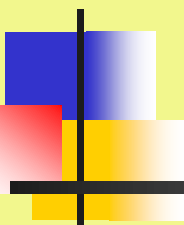
Linguopersonology of a scientific tutor

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Питання

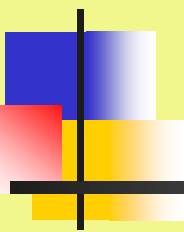

Академічна мовна особистість.
Ідіостиль наукового наставника.
Науковий діалог – діалог особистостей.
Функції мовної поведінки наукового наставника.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

-
-
1. Academic linguistic personality.
 2. The style of research mentor.
 3. Scientific dialogue - a dialogue of personalities.
 4. Linguistic behavior of research mentor

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Мета: окреслити сутність понять «академічна мовна особистість», «ідіостиль наукового наставника», функції мовної поведінки наукового наставника, специфіку наукового діалогу; розвинути потребу в нормативному вживанні засобів наукової мови для успішної презентації результатів науково-дослідної діяльності; – сприяти удосконаленню навичок академічного письма (створювати авторські наукові тексти різних жанрів).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Академічна мовна особистість.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Мовна особистість – людина, яка володіє сукупністю здатностей і характеристик, які обумовлюють створення і сприйняття нею текстів, що вирізняються мірою структурно-мовної складності та глибиною і точністю відображення дійсності.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ю. Караулов: структура мовної особистості:

- *вербально-семантичний рівень*, або внутрішній лексикон особистості, представлений у мовній свідомості у вигляді мікросистем;
- *лінгво-когнітивний*, представлений тезаурусом особистості;
- *мотиваційно-прагматичний рівень*, або *рівень діяльнісно-комунікативних потреб*,

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Предмет **лінгвоперсонології** - професійна мовна особистість

Термін «лінгвістична персонологія» увів до наукового обігу лінгвіст Володимир Нерознак на позначення галузі лінгвістики, предметом вивчення якої є особистість у спілкуванні. Відома для дослідників стаття В.Нерознака «Лінгвістична персонологія: до визначення статусу дисципліни». Інша менш поширена назва напряму вивчення мовної особистості – «антропологічна лінгвістика».

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Науковий керівник – особа, призначена наказом ректора вищого навчального закладу або керівника наукової установи керівником аспіранта при підготовці дисертації.

Науковий консультант – особа, призначена наказом ректора вищого навчального закладу або керівника наукової установи консультантом докторанта при підготовці дисертації.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2. Ідіостиль наукового наставника.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ідіостиль (грец. *idios* – свій, своєрідний, особливий і лат. *stilus* – паличка для письма (діалект)) – сукупність формальних і стилістичних особливостей, характерних для мови окремої людини.

Індивідуальний інтонаційний стиль – це інтонаційна манера, в основі якої вибір варіантів інтонаційних одиниць (інтоном).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Жанр наукового стилю мови – конкретний різновид наукових текстів, що розрізняються за функціями і структурою (наукова стаття, монографія, огляд, рецензія).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Навчально-науковий текст – цілісний комунікативний блок, що має чітку, логічну структуру, своєрідний каркас із внутрішньо завершеними частинами (розділами, підрозділами, пунктами, параграфами, абзацами), насиченими відповідною термінологією. Змістом наукового тексту є наукове знання.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ознаки навчально-наукового тексту:
документально-фактологічна точність;
взаємозв'язок стандартизованості і
експресії; обґрунтованість думок,
переконливість, логічна послідовність,
дидактична спрямованість.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Культура наукового мовлення – дотримання літературних норм вимови, наголошення, слововживання, побудови словосполучень, речень, текстів; нормативність усної й писемної наукової мови, що виражається в її правильності, точності, ясності, чистоті, логічності, доречності, виразності, а також у різноманітності граматичних конструкцій, багатстві словника, дотриманні в писемному мовленні орфографічних і пунктуаційних норм.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ідіостиль автора наукового тексту

«... Глибоко шануючи Юрія Шевельова, що надбав немало слави українському мовознавству, не можу прийняти думку Юрія Шереха, що Куліш лишився в мові самотньою постаттю. Наша літературна мова йшла широкою дорогою (і сходу, і центру, і заходу), і кожний з українських культурних діячів зробив те і стільки, на що кожний і на скільки спромігся в силу свого таланту і міру обставин.».

Любов Іванівна Мацько

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Наукова мовна культура – нормативне користування науковою мовою в усній і писемній, діалогічній і монологічній формах, формування високого рівня комунікативної культури.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3. Науковий діалог – діалог особистостей

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

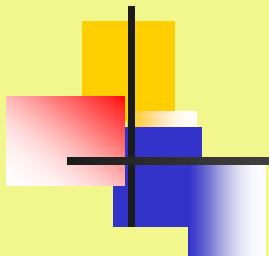
Принцип інтертекстуальності характеризують як багатовимірний зв'язок наукового тексту з іншими. Н. Колесникова наголошує на так званому діалозі з певною чужою смисловою позицією, на взаємодії «своєї» і чужої мови (залучення читача до авторського міркування). Цю ознаку наукового тексту визначають як **діалогічність**, виражену у використанні проблемних запитань, цитат, оцінних мовних засобів тощо. Так дослідник повідомляє про мету дослідження (*зупинимось на*), кваліфікує свої дії (*розглянемо, проілюструємо, наведемо приклад*), прагне висловити власне бачення стосовно певної проблеми, подискутувати з фахівцями.

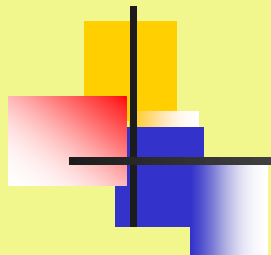
Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Дискусія (лат. *discussio* – розгляд, дослідження) наукова – усна (або писемна) форма організації мовлення, у процесі якої розглядаються протилежні точки зору; комунікативна взаємодія групи учнів, що організовується для обміну думками, обговорення спірного питання.

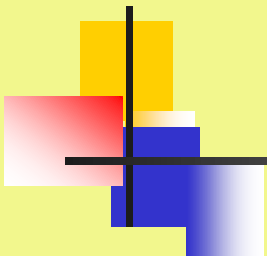
КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Аргумент (лат. *argumentum* – показувати, з'ясовувати) – логічний висновок, що слугує підставою для доказу тези.

Багатство мовлення – одна з якостей мовлення, ознака високої мовної компетенції людини, що полягає у використанні великої кількості мовних одиниць (слів, словосполучень, речень), різних за смислом і будовою, відсутності невиправданих повторень слів, однотипних синтаксичних конструкцій.

Виразність мовлення – комунікативна якість писемного чи усного мовлення, що полягає в доборі мовленнєвих одиниць (слів, речень), що найточніше, оригінально, переконливо передають думку висловлювання, привертають увагу читачів або слухачів, впливають на їхні емоції та почуття. В основі В.м. лежить деяка незвичність, новизна, своєрідність.

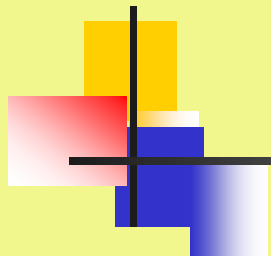

Доречність мови – комунікативна якість мови; добір, організація мовних засобів, що роблять мову відповідною меті, умовам, ситуації спілкування.

Доречність мовлення – неодмінна ознака стилістично досконалого, довершеного, бездоганного за своїм змістом і структурою мовлення, яка найбільше відповідає тій конкретній ситуації, за якої і задля якої реалізується мовлення.

Достатність мови – комунікативна якість мови, яка виражає поняття кількості мовної інформації і відповідає вимогам певного функціонального стилю літературної мови, логічній завершеності думки.

Доступність мови – комунікативна якість мови; здатність даної форми мови бути зрозумілою комунікантам, полегшувати сприйняття вираженої інформації; відповідність повідомлення комунікативній сприйнятливості.

Доцільність мови – комплекс комунікативних якостей, який виникає у процесі спілкування. Доцільність зумовлюється мовною свідомістю, функціональними стилями, соціальними ролями, ситуацією спілкування, різноманітністю комунікативних завдань та умов.

Експресивність – ознака інтенсифікації значення слів за шкалою зменшення чи збільшення денотативних і конотативних ознак, зокрема логічного змісту, оцінок й емотивності.

Емоційність мови – комунікативна якість мови, що виражає індивідуальний лад почуттів, переживань, настроїв, суб'єктивне ставлення особистості до висловлюваного, уникання експресивного дисонансу.

Естетичність мови – комунікативна якість мови; оптимальний відбір й організація відповідно до комунікативних умов і завдань самого змісту, оптимальне мовне оформлення змісту, гармонія та цілісність тексту, якісність його зовнішнього оформлення у писемній формі і виконання в усній.

Словники

Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словник–довідник. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Франка, 2005. – 88 с.

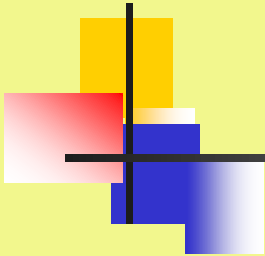
Дзюбишина- Мельник Н. Я., Дужик Н. С., Єрмоленко С. Я., Ленець К. В., Пустовіт Л. О. Культура мови на щодень / НАН України; Інститут української мови / С.Я. Єрмоленко (ред.). – К. : Довіра, 2000. – 170с.

Практичний словничок нормативних висловів / Упоряд. А. Сербенська. – Львів: НТШ, 2002. – 35с.

Шевчук С.В. Разом, окремо, через дефіс. А–Я: Орфографічний словник: 32000 слів: Найуживаніші слова і словосполучення.

Найновіші запозичення. Спеціальна різногалузева термінологічна лексика. – К.: А.С.К., 2006. – 416 с.

Широков В.А., Шевченко І.В., Рабулець О.Г., Костишин М., Пещак М.М. Словники України – інтегрована лексикографічна система. Електронний ресурс / НАН України; Український мовно–інформаційний фонд. – К., 2001. – 1 електрон. опт. диск (CDR).

Завдання

Поміркуйте, якими рисами має володіти вчений.

Істинний учений – це дійсно і поет, творець. Бути вченим – образ життя, робота без часу. Натхнення – це й є «внутрішній вогонь».

Натхнення народжує ідеї, їх відсутність приводить до зневіри в

науку, песимістичного ставлення до творчості. Культура щоденної праці за «станком науки» може бути втрачена. Якщо робота здійснюється епізодично, то й хвили натхнення гаснуть. Натхнення гасне, якщо не отримує підтримки від оточення. Тільки особистості із сильною волею, цілеспрямовані йдуть уперед. Але скільки необхідно сил, щоб подолати щоденну метушню.

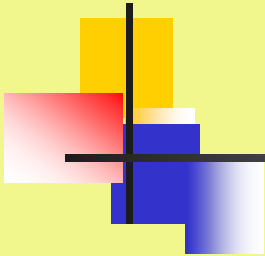
Зосередженість на об'єкті дослідження, повна віддача цьому процесу і спостережливість – якості, без сумніву, що приводять до успіху в науці.

Раптова думка не повинні бути втрачені. Спостережливість народжується із захоплення і пошуку, а вони потребують зосередженості і багаточасових роздумів.

Отже, захопленість, спостережливість, інтуїція, натхнення – друзі істинного вченого.

Немає в нас консервативного прагнення до нівелювання? Заздрість і зрійняйлівка, байдужість і опір талантам у науці – чи не властиво це нашому сучасному суспільству?

І чи варто дивуватися, що в нас багато наукових працівників і мало істинних учених?

Завдання

Підготуйте план виступу на одну з тем:

"Будь-яка промова повинна бути складена так, як жива істота, у неї має бути тіло, голова, ноги, до того ж ттулуб і кінцівки повинні відповідати цілому " (Платон).

"Точно використовуйте слово, і ви позбавите світ від половини непорозумінь" (Р. Декарт).

"Слово володіє магічним даром відкривати людині саму себе в слові. Завдяки слову людина здатна відкривати для себе увесь світ" (М.Жулинський)

"Мовна індивідуальність виділяє людину як особистість, і чим яскравіша ця особистість, тим повніше вона відображає мовні якості суспільства" (О.Потебня).